

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2014. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту	5
1.2. Структура портфеља осигурања	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	7
Структура пасиве	8
2. Показатељи пословања	9
2.1. Солвентност	9
2.2. Квалитет имовине	9
2.3. Покривеност техничких резерви	9
2.4. Ликвидност	10
3. Аутоодговорност	11
4. Закључак	11

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T1	прво тромесечје у години – период од 1.1. до 31.3.

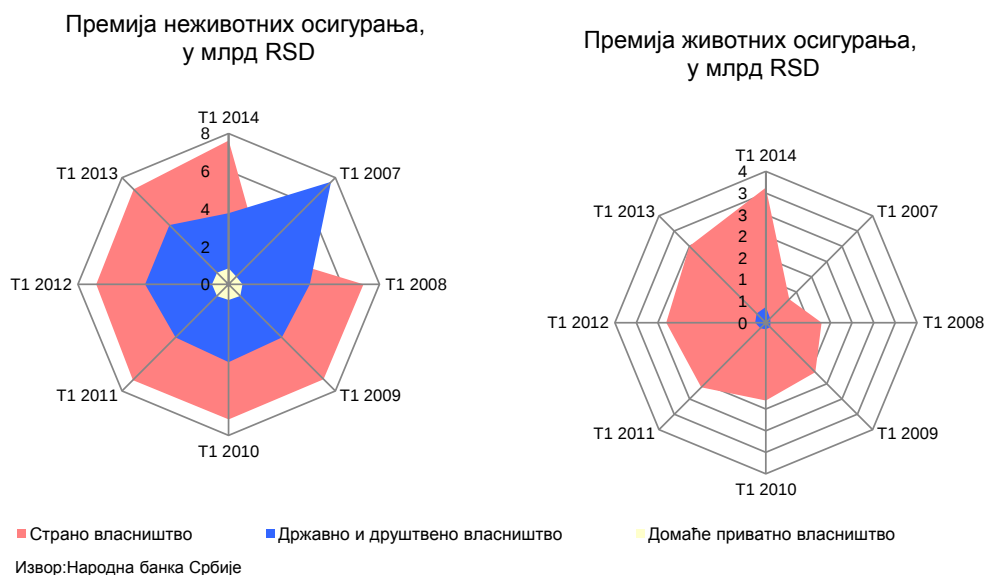
1. Тржиште осигурања

1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

На крају Т1 2014. године у Србији послује 28 друштава за осигурање, што је непромењен број у последње две године. Искључиво пословима осигурања бави се 24 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се седам друштава, искључиво неживотним осигурањем једанаест друштава, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала од 28 друштава за осигурање 21 је у већинском страном власништву, а 7 у домаћем власништву

Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци (13 од 2005. године), друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће и то на крају Т1 2014. године у премији животних осигурања са 89,6%, премији неживотних осигурања са 62,3%, укупној имовини са 71,9%, као и у броју запослених са 65,6%.

Остали учесници на тржишту

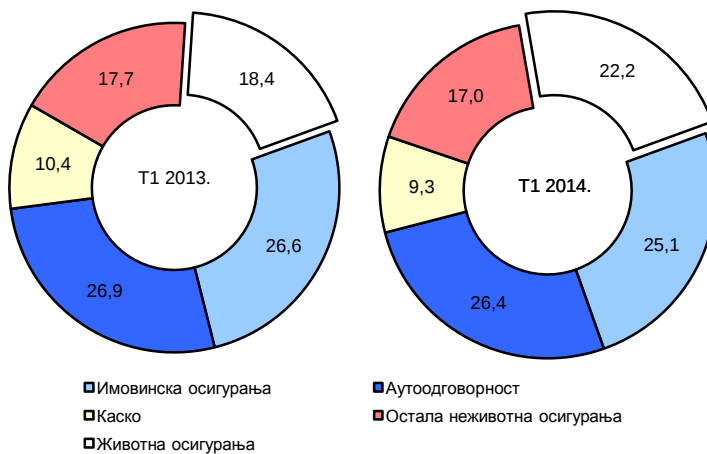
Поред друштава за осигурање на тржишту послује и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 89 правних лица (друштава за посредовање, за заступање и за пружање других услуга у осигурању), 112 заступника у осигурању (физичких лица-предузетника), док је овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добило 14.651 физичких лица¹.

1.2. Структура портфелја осигурања

Укупна премија у Т1 2014. године износила је 15,7 млрд динара (136 млн евра или 187 млн америчких долара)², што представља пораст од 3,2% у односу на исти период претходне године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 77,8%, док је учешће животних осигурања износило 22,2%. Пораст учешћа животних осигурања са 18,4% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 24,3%.

Укупна премија према врстама осигурања
у Т1 2013. год. и Т1 2014. год.
у %

Извор: Народна банка Србије

¹ Стање на дан 19. мај 2014. године.

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. март 2014. године.

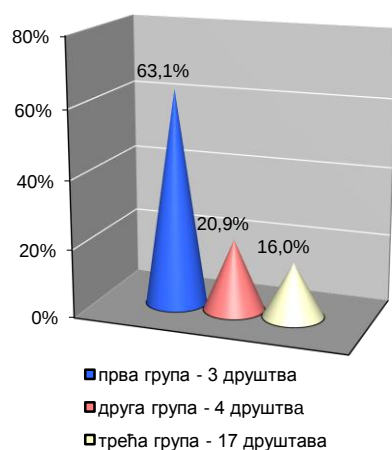
Структура премије у Т1 2014. године је слична структури у истом периоду 2013. године уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 26,4%, иза којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине – имовинска осигурања са 25,1%, животна осигурања са 22,2% и осигурање моторних возила – каско са 9,3%.

Премија неживотних осигурања у Т1 2014. године бележи пад од 1,6% у односу на исти период 2013. године. Премија осигурања од одговорности због

употребе моторних возила је забележила раст од 1,3%, док су премија осигурања моторних возила – каско и премија имовинских осигурања забележила пад од 8,1% и 2,6%, респективно.

У аналитичке сврхе извршено је груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији у три групе, с тим да прву групу чине

Учешће у укупној премији по реег групама,
Т1 2014. године

Извор: Народна банка Србије

3 друштва са преко 15% у укупној премији, другу 4 друштва са учешћем мањим од 15% и трећу 17 друштава са мање од 3%. У односу на исти период претходне године једно друштво за осигурање се, након четири године, вратило у прву реег групу, те је дошло и до значајније промене учешћа самих реег група. Наиме, у Т1 2013. године прва група од 2 друштва покривала је 50,4% тржишта, друга, коју је чинило 5 друштва 35,0% и трећа, коју је чинило 17 друштава 14,5%.

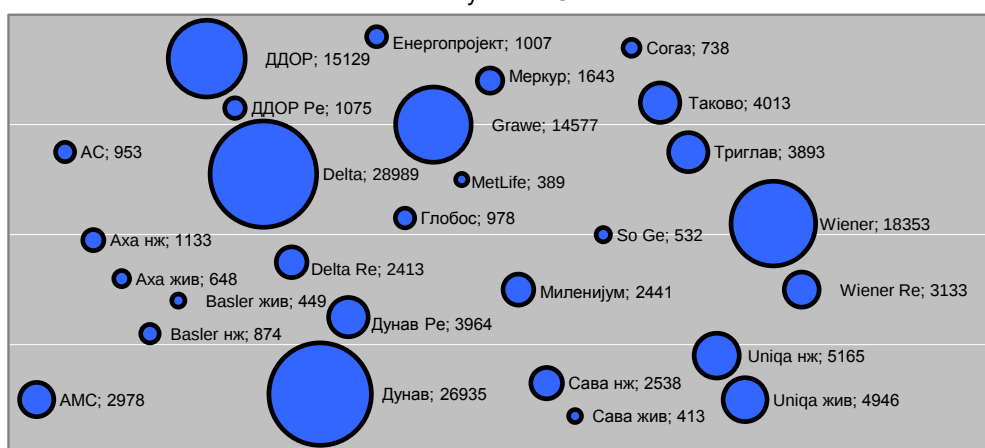
Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање је умерена и на крају Т1 2014. године износи 1.102.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је на крају Т1 2014. године на 150,3 млрд динара (1.303 млн евра или 1.792 млн америчких долара)³, и то за 4,3% у односу на крај Т1 претходне године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 31.03.2014. године
у млн RSD

Извор: Народна банка Србије

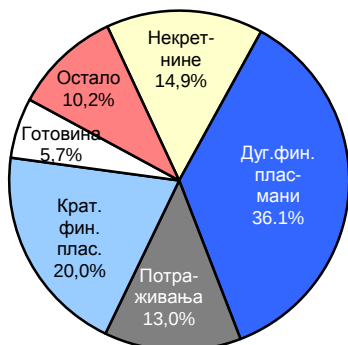
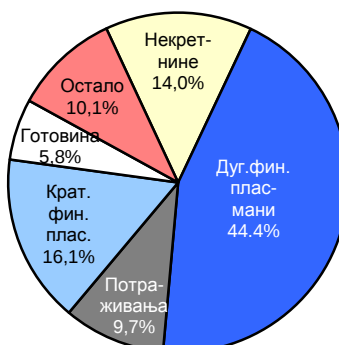
Структура активе

У структури активе друштава за осигурање, на крају Т1 2014. године, 59,4% односи се на сталну имовину (од чега 44,4% на дугорочне финансијске пласмане, а 14,0% на некретнине), док се 40,6% односи на обртну имовину (од чега на краткорочне финансијске пласмане 16,1%, а на потраживања 9,7%).

У поређењу са крајем Т1 2013. године када је учешће сталне имовине износило 52,3% (од чега дугорочни финансијски пласмани 36,1%, а некретнине 14,9%), а обртне имовине износило 47,7% (од чега краткорочни финансијски пласмани 20,0%, а потраживања по премијама 13,0%), може се закључити да се структура активе донекле променила.

С једне стране, дугорочни финансијски пласмани на крају Т1 2014. године повећавају претежно учешће у активи, као резултат номиналног раста по стопи од 28,2%, док, с друге стране, потраживања и краткорочни финансијски пласмани бележе како пад учешћа у активи, тако и номинални пад.

³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. март 2014. године.

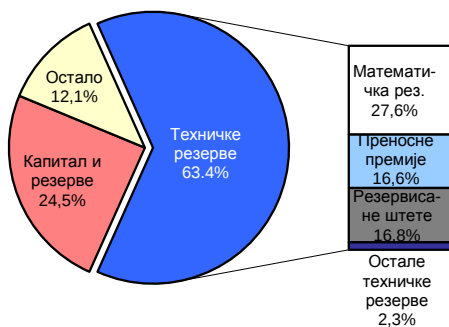
Структура aktive
на крају Т1 2013. год.Структура active
на крају Т1 2014. год.

Извор: Народна банка Србије

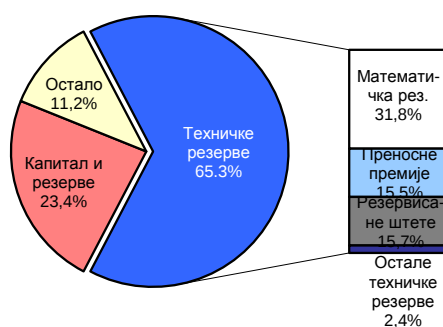
Структура пасиве

У структури пасиве на крају Т1 2014. године техничке резерве исказују учешће од 65,3%, а капитал и резерве 23,4%.

Капитал у износу од 35,5 млрд динара бележи скроман раст у односу на крај Т1 претходне године по стопи од 0,3%, док техничке резерве у износу од 99,0 млрд динара у посматраном периоду бележе раст од 8,4%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 20,9%.

Структура пасиве
на крају Т1 2013. год.

Извор: Народна банка Србије

Структура пасиве
на крају Т1 2014. год.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на крају Т1 2014. године је износила 16,8 млрд динара, а гарантна резерва 27,9 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 164,8%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 183,2%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* на крају Т1 2014. године износи 30,2%, што је готово непромењено у односу на крај 2013. године када је износио 30,0%.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 3,8% на крају 2013. године на 3,3% на крају Т1 2014. године.

На промену вредности овог показатеља код друштава која се баве животним осигурањем, утицао је пад наведених облика активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, на крају Т1 2014. године покривеност техничких резерви прописаним облицима активе износи 95,4%, док је на крају 2013. године износила 100,6%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе на крају Т1 2014. године износи 100,4%, док је на крају 2013. године износила 100,3%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у Т1 2014. године највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 42,8%, депоновањем код банака са 13,9%, инвестиционим некретнинама са 11,4%, готовином са 10,5% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 6,7%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 89,2%, а затим следи депоновање код банака са 5,5%.

2.4. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза на крају Т1 2014. године износи 89,6%, а на крају 2013. године је износио 91,8%. Кретање овог показатеља је резултат благог раста краткорочних обавеза и благог пада обртне имовине.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза на крају Т1 2014. године износи 355,6%, а на крају 2013. године је износио 393,0%.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т1 2014. године се бавило 13 друштава за осигурање.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т1 2014. године остварује раст од 1,3% у односу на исти период претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту је готово непромењена имајући у виду да у Т1 2014. године три друштва за осигурање са највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 60,0% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 59,7% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља Т1 2014. године и истог периода 2013. године, може се закључити да се задржава позитиван, али успорен тренд развоја тржишта осигурања. Издвајају се следеће промене у Т1 2014. године:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 4,3% и она износи 150,3 млрд динара;
- Остварено је повећање капитала од 0,3% и он износи 35,5 млрд динара;
- Остварено је повећање техничких резерви од 8,4% и њихова потпуна покривеност у животним осигурањима и непотпуна покривеност у неживотним осигурањима;
- Остварено је повећање укупне премије од 3,2% и она износи 15,7 млрд динара;
- Доминантно је учешће неживотних осигурања у укупној премији и оно износи 77,8%. Премија неживотних осигурања бележи пад од 1,6%, при чему премија осигурања моторних возила – каско бележи пад од 8,1%, а имовинска осигурања од 2,6%;
- Животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 18,4% на 22,2%;
- Концентрација на тржишту мерена *Herfindahl Hirschman*-овим индексом је умерена;
- Број друштава за осигурање је остао непромењен и износи 28, уз повећање броја запослених на 11.543 по стопи од 1,2%.

Наставак наведеног тренда у наредном периоду може бити отежан, имајући у виду последице изазване катастрофалним поплавама, што условљава потребу прилагођавања свих учесника у домаћој економији, па тако и друштава за осигурање.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, правовремена исплата штета, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система, и др.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, Solvency II. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигуравача. Управо то је и суштина директиве Solvency II, према којој се од осигуравача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена. Примена захтева директиве, према Нацрту новог закона о осигурању у Србији, планирана је након уласка Србије у Европску унију.